

در جستجوی قلب نورانی در معماری معاصر ایران

سارا پوراوری^{۱*}، احمد میرزا کوچک خوشنویس^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال ، saranaz_po@yahoo.com
۲- دکترای تخصصی مرمت و باززنده سازی بناهای تاریخی . پژوهشگاه میراث فرهنگی ، a.m.khoshnevis@gmail.com

چکیده

این مقاله به بررسی مفهوم "قلب نورانی" در معماری ایرانی می پردازد. جایگاه نور به عنوان نماد حضور سبحانیت الهی در بین ایرانیان همیشه مهم بوده است، در حکمت ایران باستان خداوند به منزله ی روشنی بیکران است. مفهوم "قلب نورانی" در ترکیبی از نور و آب در مرکز یا دامنه جنوبی بنا خلق می شده، و برای تجسم بهتر حضور و یاد الهی با نور طبیعی از روزنه هورنوی آسمانه به داخل بنا وارد می شد و در داخل فضای نیمه تاریک بر روی سنگاب هایی که در زیر آن قرار داشت، تابش می کرد. آیا با ورود به دوران اسلامی و هماهنگی بین حکمت های خسروانی اشراقی ایرانی و اشراقی اسلامی و با تمثیل هایی که در باره نور در قرآن از خدا زده شده بود، مفهوم "قلب نورانی" لازمه معماری ایرانی اسلامی شناخته شده است؟ به منظور پاسخ به این پرسش از روش تحقیق تحلیلی- تاریخی استفاده شده است. ابزار مورد استفاده در این بررسی نیز به صورت کتابخانه ای و بررسی اسناد و مدارک مکتوب تاریخی و جهت تطبیق آنها با مصادیق معماری ایرانی در دوران های مختلف تا زمان معاصر از مصاحبه هایی که با معماران معاصر انجام گرفته شده بود، بهره گرفته شده است. نتایج نشان داد که معماری ایرانی در دوران حاضر اگرچه دچار نوعی سردرگمی شده است اما چالش اصلی در بکارگیری عناصر کهن الگوی سیمای معماری از گذشته نیست بلکه معماری ایرانی از زمانی که مفهوم قلب نورانی را از وجود خود پاک سازی کرده دیگر ایرانی نیست و راه به بیغوله می برد. این نوشتار همچنین مصراانه معتقد است برای احیای معماری ایرانی لازم به استفاده از فرم معماری گذشته نیست، بلکه معماران با استفاده از تکنولوژی روز تنها با بکار گیری مفهوم "قلب نورانی" در آثار خویش می توانند بار دیگر جسم مرده معماری ایرانی را احیا نمایند.

واژه های کلیدی: قلب نورانی، نور، معماری معاصر، معماران معاصر

---

* این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد سارا پوراوری با عنوان "طراحی کانون معماران معاصر ایران با رویکرد معاصر سازی سنتهای ایرانی با اتکا به فرهنگ و سنن ایرانی" می باشد که با راهنمایی جناب آقای دکتر احمد میرزا کوچک خوشنویس و مشاوره سرکار خانم دکتر مهناز محمودی زرنندی در گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، ارائه گردیده است.